

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1877. Andra Kammaren. N:o 9.

Måndagen den 19 Februari.

Klockan 2 e. m.

§ 1.

Skedde föredragning af de på Kammarens bord hvilande Kongl. propositioner.

Dervid hänvisades Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning rörande ändring i gällande bestämmelser om skyldighet att bygga och underhålla tiondelada till behandling af Lag-Utskottet.

Och blefvo de öfriga här nedan nämnda Kongl. propositionerna hänvisade till Stats-Utskottet, nemligen:

1:o Angående upprättande af en krigshögskola i Stockholm;

2:o angående afsöndring af jord från furirsbostället vid Vestgöta regemente Wedum Näregården i Skaraborgs län för Wedums annexförsamlings behof;

3:o angående rätt till pension från allmänna indragningsstaten för Slotts- och garnisonsläkaren å Karlstens fästning Doktor Anton Julius Hörlin;

4:o om anvisande af medel för Sveriges deltagande i 1878 års verdensutställning i Paris;

5:o angående beviljande af ett låneunderstöd för sänkning af sjöarne Hjelmaren och Qvismaren;

6:o angående beviljande af understöd utaf allmänna medel dels åt aflidne Öfverdirektörsassistenten F. G. Anreps fyra oförsörjda minderåriga barn, dels ock åt aflidne lokomotivföraren A. Th. Andersons enka Maria Anderson samt hennes två minderåriga barn; och

7:o angående fyllnadspension för Generaldirektören m. m. C. O. Troilius vid afskedstagande.

Andra Kammarens Prot. 1877. N:o 9.

§ 2.

Föredrogs Herr Liss Olof Larssons i Kammarens senaste sammanträde bordlagda motion, N:o 136, om underdånig skrifvelse angående upphäfvande af Kongl. resolutionen den 16 Mars 1739, rörande skyldighet för egare af qvarnar, som mala för tulltägt, att hålla väg i qvarnen; och beslöt Kammaren hänvisa denna motion till sitt Tillfälliga Utskott N:o 3.

§ 3.

Föredrogs och bordlades för andra gången Stats-Utskottets utlåtande N:o 19, angående regleringen af utgifterna under riksstatsens Sjette hufvudtitel.

§ 4.

Efter föredragning dernäst af Stats-Utskottets utlåtande N:o 13, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga skrifvelse med öfverlemnande af förteckningar öfver de för statsverkets räkning utarrenderade egendomar, blef samma utlåtande lagdt till handlingarne.

§ 5.

Företogs till afgörande Lag-Utskottets utlåtande N:o 8, i anledning af väckta motioner om ändring af 2 kap. 2 § strafflagen.

Uti berörda, inom Kammaren afgifna, motioner var föreslaget:

af Herr *Torpadie* (motionen N:o 6): "att Riksdagen ville för sin del besluta att, med upphäfvande af hvad i särskilda författningar stadgas angående uppbåd af manskap från hemmansinnehafvare att vid afrättningar biträda m. m., 2 kap. 2 § strafflagen måtte erhålla följande förändrade lydelse:

Dödsstraff skall verkställas å fängelsegård genom halshuggning i enlighet med de närmare föreskrifter, Konungen i särskild lag meddelar. Förut gifves den dömde lämplig tid att sig till döden bereda. Den afrättades kropp varde i stillhet å närmaste begravningsplats jordfäst. Skola flere undergå dödsstraff; då må det ej å endera verkställas i den andres närvaro";

af Herr *Löwenhielm* (motionen N:o 12): "att Riksdagen ville för sin del, med upphäfvande af hvad i särskilda författningar är stadgadt angående sättet för verkställande af dödsstraff, som ådömes på grund af strafflagen den 16 Februari 1864, besluta, att 2 kap. 2 § i samma lag skall erhålla följande förändrade lydelse:

Dödsstraff, som enligt denna lag ådömes, skall inom fängelse verkställas genom halshuggning i närvaro af fängelsets föreståndare, fängpredikant eller den, som beredt fånge till döden, samt kronofogde och länsman eller de personer, hvilka Konungens Befallningshafvande dertill förordnar. Förut gifves den dömde lämplig

tid att sig till döden bereda. Den afrättades kropp varde i stillhet å närmaste begravningsplats jordfäst“;

af Herr *Asklöf* (motionen N:o 13), som till Lag-Utskottet öfverlemnad att uppsätta förslag till den förändring i redaktion, som lagparagrafen borde undergå, om motionärens hemställan ansåges förtjena afseende: “att Riksdagen för sin del bifaller den förändring i 2 kap. 2 § af strafflagen, att verkställande af dödsstraff skall, då det tillämpas, ske å fängelsegård i några få vittens närvaro“; samt

af Herr *Westerdal* (motionen N:o 25): “att Riksdagen ville för sin del besluta följande förändrade lydelse af strafflagens 2 kap. 2 §:s första moment:

Dödsstraff skall genom halshuggning med fallbila verkställas inom fängelsets område“.

Utskottet, som först yttrat sig öfver Herr *Westerdals* motion i hvad den afsåg stadgande om fallbilas användning vid verkställandet af dödsstraff, hade beträffande detta förslag i punkten / hemställt: *Angående stadgande om fallbilas användning vid afrättningar.*

att detsamma icke måtte till någon Riksdagens åtgärd förleda.

I anledning af denna hemställan yttrade

Herr *Westerdal*: Tacksam för det erkännande, Lag-Utskottet i sitt motiverade afslag å min motion i denna del gifvit mig, kan jag dock icke finna, hvarföre mitt förslag, att dödsstraff måtte med fallbila verkställas, skulle vara af mer administrativ natur än hvad Utskottet i följande punkt föreslagit, der en närmare beskrifning lemnas på de personer, som böra öfvervara en afrättning. Samma skäl, som tala för Utskottets förordande af de i andra punkten af föreliggande betänkande omhandlade motioner, synas mig i lika hög grad kunna anföras för bifall till det tillägg i samma paragraf af strafflagen, hvarom min nu föredragna motion handlar.

På dessa skäl anhåller jag om återremiss af betänkandet i den föredragna punkten.

Grefve *Sparre*: Anledningen, hvarför Lag-Utskottet funnit sig böra tillstyrka bifall till öfriga i detta betänkande omförmälda motioner, men deremot afslag å Herr *Westerdals*, är den, att 2 kap. 2 § strafflagen stadgar att dödsstraff skall *offentligen* verkställas. Detta stadgande har hittills varit så förstådt, att verkställigheten af dödsstraff skall ske på en offentlig plats i närvaro af alla menniskor, som vilja exekutionen åskåda.

Vid sådant förhållande ansåg Utskottet det vara tvifvel underkastadt, huruvida regeringen skulle anse sig behörig att åt lagen, såsom den hittills blifvit förstådd och tillämpad, gifva en sådan

*Ang. stadgan-
de om fallbi-
las använd-
ning vid af-
rättningar.
(Forts.)*

form, som motionären önskar. Hvad deremot angår sjelfva sättet för verkställigheten af dödsstraffet, eller huruvida denna bör ske medelst handbila eller fallbila, derom står ingenting stadgadt i lagen, och derföre ansåg Utskottet att regeringen vore oförhindrad att derom på administrativ väg besluta såsom hon för godt finner.

Herr Treffenberg: Om Herrarne, såsom jag förmodar, hafva genomläst den föreliggande motionen, så hafva Herrarne deruti funnit antydt, att för 11 år sedan en ledamot af Ridderskapet och Adeln väckte en motion i enahanda syfte, som den Herr Westerdal nu framlagt. Det torde också för en god del af Kammarens medlemmar vara känt, att denne ledamot var jag. Jag har icke sedan den tiden ändrat åsigt i denna fråga; och detta lärer således utgöra en giltig anledning, hvarföre jag nu vid detta tillfälle uppträder för att söka bereda framgång åt Herr Westerdals motion.

Vi hafva nyss af Utskottets ärade ordförande hört det enda skäl, som äfven är angifvet uti sjelfva betänkandet, hvarför Utskottet icke ansett att någon bestämmelse i sjelfva strafflagen borde intagas angående dödsstraffets verkställande medelst fallbila. Herr Westerdal anmärkte deremot ganska riktigt att — derest man ville sjelfva saken — något hinder mot nyssnämnda bestämmelses intagande i strafflagen icke behöfde möta; och Herr Westerdal har i detta fall en fullt ut lika stor auktoritet för sin åsigt, som Lag-Utskottet, nemligen den gamla lagkomitén.

Då denna fråga för 11 år sedan förelåg till behandling, inskränkte sig då varande Lag-Utskottet till att afstyra min i ämnet väckta motion på den grund, att Utskottet trodde sig kunna antaga, att verkställighet af dödsstraffet dädanefter skulle blifva allt mer och mer sällsynt, och att således en bestämmelse i lagen om sättet för samma verkställighet skulle blott blifva en lagvålnad. Endast detta skäl har gjort, att jag ej långt för detta förnyat min motion. Jag ansåg mig dessförinnan böra se tiden an och afvakta, huruvida meningen verkligen vore, att dödsstraffet icke vidare skulle tillämpas. Herrarne må således icke tro, att jag hittills afstått från motionens förnyande blott för det gyckel och hån, för hvilket jag för 11 år sedan var utsatt från den förenade narr-, liderlighets- och skandalpressen i landet. Jag ville, som sagdt, se, huruvida det vore allvar med hvad man hörde påstås man och man emellan, att nemligen meningen vore att förvandla denna lagens bestämmelse om dödsstraffet till en blott *varning*, utan att vidare tillämpning deraf skulle ifrågakomma. Det dröjde dock icke synnerligen länge, förrän man såg det första hufvudet falla för bilan, och, såsom vi veta, föllo senast i fjor tvenne, såsom jag vill minnas, på samma dag. Jag skall skona Kammarens känslor genom att underlåta att vid detta tillfälle erinra om det fasansfulla sätt, på hvilket den ena exsekutionen blef verkställd, just till följd deraf, att man hittills låtit dödsstraffet verkställas medelst skarprättare och icke genom maskin. Nu har visserligen Utskottet i sitt betänkande erkänt, att straffets verkställande på

ett säkert och snabbt sätt otvifvelaktigt är mera betryggadt, då en maskin användes, än då det är beroende på kallblodigheten och kraften hos en skarprättare; men då man erkänner, att användandet af maskin är mera betryggande, så synes mig oförklarligt, att man vill söka komma ifrån saken genom ett förklarande, det en föreskrift om sättet för exsekutionens verkställande icke lämpligen bör intagas i strafflagen, utan att en dylik föreskrift kan vinnas på administrativ väg. Samma motiv anfördes af Utskottet för 11 år sedan; äfven då förklarade Utskottet, att den ifrågasatta förändringen kunde vinnas på administrativ väg. Men den har icke skett på sådan väg; och hvarföre har den ej skett? Jo, mine Herrar, helt enkelt derföre att det fordras icke så litet mod hos en justitieminister för att vilja vara den förste, som fäster sitt namn vid införandet i vårt land af ett dödsredskap, vid hvilket så ohyggliga minnen äro fästade. Detta mod kan och bör Riksdagen ingifva genom att uttrycka sin önskan om dödsstraffets verkställande genom fallbila. Intilldess Riksdagen gjort detta, skola antagligen dödsdomar hädanefter komma att verkställas på samma sätt som hittills, och Riksdagen har då påtagit sig ansvaret för blifvande misslyckade exsekutioner. Ty verkställighetssättet är förenadt med så stor osäkerhet, att det snarare är ett undra öfver det straffets utförande någonsin kan lyckas, än att det någonsång kan misslyckas.

Ang. stadgande om fallbilas användning vid af-rättningar.
(Forts.)

På grund af hvad jag nu yttrat förenar jag mig i Herr Westerdals yrkande om frågans återförvisande till Lag-Utskottet, på det att, om ock Utskottet anser sig böra vidhålla sin äsigt att icke någon bestämmelse om dödsstraffets verkställande medelst fallbila bör inrymmas i lagen, Utskottet likväl må blifva i tillfälle öfverväga, huruvida det icke vore skäl att framlägga ett förslag till skrifvelse i ämnet till Kongl. Maj:t, hvarigenom samma mål kunde vinnas.

Innan jag slutar, anhåller jag att få uppläsa en del af det anförande jag för 11 år tillbaka hade på Riddarhuset, der jag rönte den tillfredsställelsen, att Lag-Utskottets äfven då afstyrkande betänkande blef afslaget, visserligen med endast en rösts majoritet — men det blef dock afslaget. Frågan föll emellertid på de öfriga ståndens motstånd.

“Det sätt, yttrade jag, på hvilket dödsstraffet hos oss verkställas, innefattar ändtligen en omensklighet mot den lifdömde till följd af den osäkerhet, som med straffets verkställande är förenad och hvilken är så stor, att man snarare må undra på att detta straffsätt någonsin lyckas, än att det någonsång misslyckas. Också anför redan lagkomitén på sin tid, såsom skäl för dess förslag att fallbila skulle införas, följande: “Valet af detta verkställighetssätt är föranledt af den genom erfarenheten noggsamt utrönta osäkerheten af halshuggning genom handbila eller yxa“. Vår gamla lag visste hvad den gjorde, då den stadgade straff för skarprättare, som, då missgerningsman afstraffades, af “oförstånd eller fylleri och dryckenskap“, begick märkeligt fel — observera märkeligt fel; ty att en så onaturlig förrättning skulle

*Ang. stadgan-
de om fall-
bilas använd-
ning vid af-
rättningar.
(Forts.)*

kunna verkställas utan fel, att en människa med kött och blod skulle kallblodigt kunna afhugga hufvudet på en annan medmänniska, utan att begå fel dervid; det vågade man ej förutsätta, men hvad man förutsatte, var att ruset skulle stärka modet, förvirra hjernan och förvilda hjertat. Man må ock tänka sig den lifdömdes känslor. Skall ej den sista rediga tanken vara bemängd med fasa för att straffets utförande kunde misslyckas? Endast vanlig barmhertighet kräfver afskaffandet af detta straffsätt. Man har sagt mig, att, då frågan förevar i Utskottet, någon skulle hafva anmärkt, att äfven fallbilans användande skulle en och annan gång visat sig osäkert. Jag är dock öfvertygad att vid jemförelse emellan antalet misslyckade exsekutioner, verkställda med fallbila å ena sidan och dem vid hvilka handyxan blifvit använd å andra sidan, utslaget skall utfalla till förmån för den förra; och nog vet man att på den tid, då denna apparat mest togs i anspråk, eller under franska revolutionen, densamma arbetade väl. Det vore väl också märkvärdigt, om i en tid, då det mekaniska snillet åstadkommit till det underbara gränsande resultat i andra rigtningar, detta samma snille skulle stå redlost, om frågan gälde att perfektionera denna helt säkert ganska enkla apparat derhän, att man med matematisk visshet kunde beräkna att densamma skulle fullgöra sina funktioner.“

Jag anhåller om återremiss.

Herr Per Nilsson i Espö: Herr Talman! Hade motionärerne afsett att dödsstraffet skulle afskaffas, då skulle jag hafva lemnat mitt understöd till deras framställning, men när det nu blott är fråga om att afrättningar hädanefter skulle ske inom fängelsemurarne, så kan jag icke med min röst biträda förslaget. Skall dödsstraffet bibehållas, så må det fortfarande verkställas offentligt. Jag yrkar af sådan anledning afslag å Lag-Utskottets förslag.

Herr Åke Andersson: Jag för min del är af motsatt tanke till föregående talare, och instämmer med Herr Treffenberg uti dennes yrkande om återremiss.

Grefve Sparre: Med anledning af Herr Treffenbergs yttrande ber jag endast att få erinra, att, i händelse Utskottets förslag godkännes af Riksdagen, det icke torde böra möta någon betänklighet hos regeringen att, efter ett sådant uttalande från representationens sida som här i Utskottets motivering förekommer till stöd för åsigten att den nu brukliga handbilen bör utbytas mot en fallbila, låta i administrativ väg derom utfärda påbud. Derigenom vinnes ju det åsyftade målet, utan att man behöft ingå direkte till Kongl. Maj:t med en skrifvelse i en fråga af sådan natur som denna. Jag tror således att det lämpligaste Kammaren i förevarande fall kan göra är att lemna bifall till Utskottets förslag.

Herr Hjelm: Jag skall inskränka mig till att i hufvudsak instämman med Herr Per Nilsson i Espö. Jag tror icke det är lämpligt att nu i hvarken det ena eller andra hänseendet ändra de bestående lagbestämmelserna i afseende på dödsstraffets tillämpning eller göra några andra bestämmelser, utan afvakta den tidpunkt, då dödsstraffet blir helt och hållet afskaffadt, hvilken icke bör vara aflägsen.

Ang. stadgande om fallbilas användning vid af-rättningar.
(Forts.)

Öfverläggningen var slutad. Enligt de yrkanden, som i afseende på Utskottets hemställan i den under föredragning varande punkten blifvit framställda, gaf Herr Talmannen propositioner dels på bifall och dels på återremiss samt förklarade sig anse den förra af dessa propositioner hafva blifvit med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes, i följd hvaraf en omröstningsproposition af följande lydelse uppsattes, justerades och anslogs:

Den, som bifaller hvad Lag-Utskottet hemställt i 1:a punkten af utlåtandet N:o 8, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren till Utskottet återförvisat punkten.

Omröstningen företogs och utföll med 79 ja mot 73 nej; varande alltså Utskottets hemställan af Kammaren bifallen.

I punkten 2 hade Utskottet föreslagit:

“att Riksdagen måtte för sin del besluta, det 2 kap. 2 § strafflagen måtte erhålla följande förändrade lydelse:

Om ändrade föreskrifter rörande verkställandet af dödsstraff.

Dödsstraff skall å fängelsegård verkställas genom halshuggning. Förut gifves den dömd lämplig tid att sig till döden bereda. Innan han till afrättsplatsen utföres, skall domen der uppläsas. Vid afrättningen skola närvara fängelsets föreståndare, fängpredikant eller den, som beredt fånge till döden, fängelse- eller provincialläkare, kronofogde eller magistratsledamot, af Konungens Befallningshafvande förordnad tjänsteman, som förer protokoll öfver hvad dervid förekommer, samt andre personer, hvilka Konungens Befallningshafvande tillkallar. Den kommun, inom hvars område afrättningen sker, ege ock utse högst tolf personer att afrättningen öfvervara. Den afrättades kropp varde i stillhet å närmaste begrafningsplats jordfäst.“

Sedan uppläsning skett af detta förslag, anförde

Herr Per Nilsson i Espö: Herr Talman! Genom förbiseende å min sida vid föredragning af första punkten i detta betän-

Om ändrade föreskrifter rörande verkställandet af dödsstraff. (Forts.)

kande kom jag att då yttra mig om den punkt, som nu behandlas och får jag för den skull anhålla att mitt yttrande, som då afgafs, må tillämpas på nu föredragna punkt, å hvilken jag följaktligen yrkar afslag.

Herr K. J. Berg: Jag får endast hemställa, om icke Kamaren vill återremittera punkten. Om en förändring skall ske uti det nu ifrågavarande lagstadgandet, synes det åtminstone mig önskligt, om föreskrifterna i detta hänseende icke blifva så många och så vidlyftiga, som mig synes att de äro i det framlagda förslaget. Att i allmänna lagen tala om, huru många af kommunen utsedde förtroendemän må ega att vid förrättningen vara närvarande, att kronofogde och magistratspersoner ovilkorligen böra vara tillstädes, att protokoll skall föras o. s. v., synes mig hvarken nödigt eller lämpligt. Mig förefaller det åtminstone, som skulle bestämmelserna i dessa hänseenden kunna förenklas; och det är af sådan anledning jag yrkar återremiss.

Häruti förenade sig Herr Bergius.

Grefve Sparre: Då fråga är om ett straff, hvars egenskap lemnar så mycket utrymme för fantasien och tanken på möjlighet till underslef m. m., hvilket sannolikt föranledt stadgandet, att straffet offentligen skulle verkställas; och man numera anser sig från denna grundsats böra afvika, var det Utskottets mening att meddela sådana föreskrifter, som å ena sidan kunde omöjliggöra hvarje misstanke, att man vill undandraga förbrytaren straffet, och å andra sidan den misstanken, att straffet med grymhet utföres.

Ville således lagstiftaren borttaga offentligheten, sådan den hittills fattats, männe det då icke är riktigt att i stället införa en så beskaffad offentlighet, att derigenom hvarje misstanke i förenämnda hänseende undanrödjes. Är denna grundsats riktig, då är det ock riktigt att införa bestämmelser derom i lagen. Det må nu vara, såsom den siste ärade talaren ansett, att stadgandena äro något vidlyftiga och omständliga, men, jag upprepar det än en gång, om man för att förekomma alla möjliga misstankar vill införa ett slags offentlighet, måste det väl bestämmas huru beskaffad denna offentlighet skall vara, och i det fallet tillkommer det lagstiftaren, icke den verkställande magten, att bestämma formen för offentligheten.

Jag hemställer således om bifall till Utskottets förslag i förvarande punkt.

Härmed var öfverläggningen slutad. Efter upptagande af de meningar, som derunder förekommit, gaf Herr Talmannen propositioner dels på bifall, dels på afslag, dels ock på återremiss samt förklarade sig anse svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för den förstnämnda meningen. Votering blef då begärd, i anledning hvaraf Herr Talmannen, för bestämmande af kontrapositionen,

ånyo upptog de öfriga yrkandena, af hvilka det på återremiss nu förklarades hafva flertalets röster för sig. Men jemväl angående kontrapositionen äskades votering, hvadan först uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Om ändrade föreskrifter rörande verkställandet af dödsstraff.
(Forts.)

Den, som till kontraposition i hufvudvoteringen antager yrkandet om återremiss, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit yrkandet om afslag.

Den votering, som företogs enligt denna proposition, visade 62 ja mot 74 nej, i följd hvaraf propositionen för hufvudvoteringen erhöll följande lydelse:

Den, som bifaller hvad Lag-Utskottet hemställt i 2:a punkten af utlåtandet N:o 8, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren afslagit Utskottets hemställan.

I den senare voteringen afgåfvos 118 ja mot 30 nej; och hade Kammaren således bifallit Utskottets hemställan.

§ 6.

Föredrogs Lag-Utskottets utlåtande N:o 9, i anledning af väckt motion om ändring i 18 kap. 16 § strafflagen.

Om straff för grymhet mot djur.

I hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad Herr *L. Torpadie* uti berörda, inom Andra Kammaren afgifna motion (N:o 7) föreslagit, hade Utskottet hemställt:

“det Riksdagen måtte för sin del besluta, att 18 kap. 16 § strafflagen måtte erhålla följande förändrade lydelse:

Visar någon i behandling af djur uppenbar grymhet, straffes med böter, högst ett hundra riksdaler.“

Rörande denna hemställan, mot hvilken reservationer inom Utskottet anmälts dels af Grefve *Sparre*, dels af Grefve *Mörner*, dels af Herr *Lindgren*, dels ock af Herrar *von Gegerfelt*, *Sjöbring*, *Fröberg* och *Nils Pettersson*, yttrade

Om straff för
grymhet mot
djur.
(Forts.)

Grefve Sparre: I den reservation, jag tagit mig friheten bifoga Utskottets betänkande har jag uttalat de betänkligheter, jag hyser mot förändrande af nu i ämnet gällande lagstadgande. Detta lagstadgande tillkom år 1854 och införde i vår lagstiftning en alldeles ny princip, nemligen att grymhet mot djur skulle bestraffas, och då detta lagbud, så vidt jag kunnat erfara, hittills tolkats väl och förstått riktigt samt i allmänhet åstadkommit tillfredsställelse inom nationen, kan jag för min del alldeles icke finna något skäl att nu deri vidtaga några förändringar.

I Lag-Utskottet åberopades återfaldiga exempel på att detta lagstadgande tillämpats icke endast vid fall af visad grymhet vid behandlingen af hemdjur, såsom motionären tyckes hafva föreställt sig, utan jemväl vid ådagalagd grymhet emot vilda djur som blifvit fångade; och, enligt min tanke, gifver lagen fullt skäl för en sådan tolkning. Om man nu, oaktadt den gamla i ämnet gällande bestämmelsen blifvit rätt förstådd och tillämpad just i det syfte man önskar vinna genom den ifrågasatta förändringen, ändock vill i lagen införa en förändring, så frågar jag: hvad kan dermed vinnas?

Genom ett nytt stadgande i denna riktning skulle det möjligen kunna hända, att domarecorpsen blefve tveksam om hvad som vore det rätta och förleddes att åt lagbudet gifva en allt för extensiv tolkning, och såmedelst under detsamma inrymma fall, som man alldeles icke tänkt sig.

Jag vill anföra ett exempel. Såsom Herrarne veta, är det mycket vanligt, att vetenskapsidkare, som vilja för vetenskapliga ändamål göra insektsamlingar, uppträda insekterna lefvande på knappålar, dem de sedan fästa vid något annat föremål. Detta är onekligen grymt, ja, om man så vill, kan man verkligen säga, att den, som så gör, visar uppenbar grymhet mot det stackars djuret, men icke kan det väl derföre falla någon in att vilja döma denne vetenskapsidkare till ansvar. Ett annat exempel! Det är ty värr ganska vanligt, att, vid kokning af kräftor eller hummer, dessa läggas lefvande i ett kärl fylldt med kallt vatten, som sedan värmes upp, hvarigenom djuren långsamt dödas. Detta är också grymt, men skulle vi verkligen vilja vara med om att straffa en dylik handling såsom ett brott, eller under lagens ansvar draga en person, som utan tanke på att vilja begå någon grymhet endast gör sig till godo, hvad naturen erbjuder. Jag vill icke påstå att något sådant nödvändigt måste blifva följden af ett antagande af den nu föreslagna lagförändringen, men, jag upprepar det, då införandet af en ny princip i vår lagstiftning slagit så väl ut, som förhållandet varit med stadgandet om ansvar för visad grymhet mot djur, så kan jag icke inse någon förnuftig anledning, hvarföre vi nu skulle genom en redaktionsförändring möjliggöra en tolkning af detta stadgande, som vi för ingen del skulle gilla.

Herr *Per Nilsson* i Vittjerf instämde med grefve Sparre.

Herr Torpadie: Först Lag-Utskottet i sin motivering och nu senast Utskottets ärade ordförande har beskylt mig för att jag skulle hafva missuppfattat nu gällande lagstadgande uti ifrågasvarande afseende, men jag ber nu att få visa, att en dylik beskyllning må hända icke varit fullt befogad. Det är sant, att jag i den korta motiveringen till min motion begagnat uttrycket husdjur, men, såsom af sammanhanget påtagligen framgår, har jag begagnat detta uttryck i en mycket vidsträckt bemärkelse, och just för att undgå en sådan beskyllning, som den man nu velat påbürda mig, har jag äfven talat om djur som hafva egare och djur som sakna egare och slutligen äfven om "hemdjur", det uttryck som just förekommer i rubriken till den i detta ämne hos oss först utfärdade författning. För öfrigt måste jag bekänna, att jag icke rätt förstått konsekvensen i den motivering, som den ädle grefven i sin reservation begagnat. Först söker han nemligen visa, att äfven det nu gällande lagstadgandet skall vara tillämpligt på grymhet mot alla djur, men sedan säger han, att man genom ett bifall till min motion skulle komma derhän, att man icke utan att göra sig skyldig till ansvar skulle få koka sin hummer eller sina kräftor. Men om den nuvarande lagstiftningen afser alla djur, så gäller den ju äfven grymhet emot hummer eller kräftor. Det torde emellertid vara nödigt att man först söker göra klart för sig, hvad lagstiftaren inbegriper under uttrycket grymhet. Jag tror att denna definition är ganska enkel, nemligen lydande så, att den grymhet vid behandlingen af djur, som kan blifva föremål för lagens bestraffning, är den som utöfvas antingen af råheten, som plågar för att plåga och som glädjer sig åt offrets lidande, eller också af det tanklösa lättsinnet, som tillskyndar djuret smärta, utan att tänka på att äfven djuren äro begäfvade med känslor. Om denna min uppfattning är riktig, så kan jag icke heller inse, hvilken fara det skulle medföra att bifalla mitt förslag. Väl har man sagt, att det då icke ens skulle vara tillåtet att slå i hjel en fluga, men, som jag redan påpekat, detta kan icke kallas att utöfva grymhet, utan dervid begagnar sig människan endast af den makt, som blifvit henne förlänad öfver den lägre världen. Skulle man deremot anse Grefve Sparres tolkning af den nu gällande lagen vara den rigtige, så skulle man verkligen hafva skäl att förvåna sig öfver att tillämpningen af denna lag icke gifvit ännu flera anledningar till anmärkning än så vidt jag har reda på varit förhållandet. Men hvad jag med säkerhet har mig bekant, det är att den nu gällande lagen tillämpas mycket olika. Jag kan emellertid icke föreställa mig att det varit lagstiftarens mening att, om en person tillfälligtvis fångar ett djur och sedan han plågat det åter släpper det lös, detta djur då skall kunna sägas vara hans egendom, i samma bemärkelse som i nu gällande lag afses med uttrycket "egna kreatur". Ett sådant antagande skulle sannerligen kunna leda till ganska besynnerliga konsekvenser. Om t. ex. en person fångar en ekorre och sätter eld på den — ett liknande exempel har verkligen förekommit, fastän det då var ett annat slags djur — och

(Om straff för grymhet mot djur. (Forts.))

Om straff för
grymhet mot
djur.
(Forts.)

det brinnande djuret sedermera påträffas af någon barmhertig människa, som släcker elden, men sedan tillgodogör sig ekorren såsom ett matnyttigt villebråd; skulle väl då någon vilja påstå, att denne senare person borde dömas till ansvar för olofligt tillgrepp? Detta blefve emellertid konsekvensen af att antaga ekorren hafva blifvit den förres egendom. Att det icke heller saknats försök att supplera den nu gällande lagens bristfälliga stadgande, synes deraf att den af mig i det anförda exemplet åsyftade personen dömdes — för ovarsamt umgående med elden. Jag frågar, Herr Talman, mine Herrar, om sådant kan lända lagskipningen till båtnad.

Jag kan derföre, jag upprepar det ännu en gång, icke inse att det varit någon fara vid att bifalla Utskottets utlåtande; och orsaken, hvarföre jag framlagt min motion, har varit att det synts mig nödvändigt att något åtgjordes i denna sak. De talrika djurskyddsföreningar, som under den sista tiden uppstått i vårt land, visa, att människorna numera fått ögonen öppnade för rätta arten af människans herravälde öfver djuren, och detta herravälde erkänner jag villigt och gerna, men just derföre att jag anser människan för skapelsens herre, naturens ädling, anser jag också att man äfven i detta fall måtte ihågkomma sanningen af det gamla uttrycket "noblesse oblige". Jag tar mig friheten yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Strömberg: Jag anhåller att för min del få tillstyrka bifall till den formulering af ifrågavarande lagstadgande, som af Utskottet föreslagits. Jag gör det i den öfvertygelse att den *allmänlighet*, som ligger i denna formulering, är väl behöflig mot den råhet och grymhet, som ty värr ännu så ofta i ifrågavarande hänseende göra sig gällande i vårt land och hvarom jag såsom medlem af en djurskyddsförening haft tillfälle att få en sorglig kännedom. Det torde äfven hända, att den föreslagna formen för lagstadgandet kunde vara behöflig emot den tanklösa, men häfdvunna grymhet, som så ofta förekommer vid behandlingen och dödandet af djur, hvilka äro ämnade att användas till vår föda och hvilkas plågor, genom okunnighet och obenägenhet att använda nyare, af vetenskapen funna metoder, icke sällan förlängas och mångdubblas. Jag skulle kunna tillägga ännu ett skäl för utvidgandet af gällande lags bestämmelser uti ifrågavarande hänseende, nemligen nödvändigheten af ökad kontroll vid tillfällen, då genom s. k. vivisectioner djur användas för vetenskapliga ändamål. Jag tror mig nemligen veta, att, äfven vid de utmärktaste vetenskapliga institutioner i utlandet, icke sällan mycken och onödig grymhet ådagaläggas vid dylika experiment, då man ej nöjer sig med blott ett försök för att bevisa kanske redan konstaterade fakta, utan förnyar samma experiment 10 à 20 gånger, kanske endast för tillfredsställande af de skädelystnas nyfikenhet. Om emellertid, efter min öfvertygelse, något egentligt missbruk i nämnda hänseende icke nu förekommer inom vårt land, så kunna dock tider komma, när förhållandet blifver annorlunda, och får

jag derföre samt på grund af hvad jag förut anfört bedja Kam- *Om straff för*
 maren behjerta saken och lemna sitt bifall till hvad Utskottet *grymhet mot*
 hemstält. *djur.*
 (Forts.)

Herr Per Nilsson i Espö: Herr Talman! Ehuru vi ju hafva en lag emot djurplågeri, får man icke dess mindre ej så sällan bevittna dessa kapplöpningar, som, om man betraktar huru vid dem tillgår, dock måste anses såsom ett slags djurplågeri, om än de icke efter gällande lag så bedömas. Skulle vi nu stifta en sådan lag, som här blifvit föreslagen, fruktar jag att den på många ställen skulle framkalla ett onödigt bönhaseri och jag kan således icke annat än yrka afslag å Utskottets betänkande.

Herr Liss Olof Larsson: Äfven jag för min del kan icke inse nödvändigheten af den föreslagna lagförändringen. Jag kan icke finna annat än att den bär vittne om att Lag-Utskottet i år har mycket litet att göra och derföre börjat att föreslå lagförändringar i sådana fall, der de, åtminstone efter min tanke, äro obehöfliga. Men de arbeten, som blifvit denna Riksdag förelagda, äro af sådan vigt och omfattning, att det synes mig som om man bättre kunde använda tiden än att tala om brinnande ekorrar, flugor och dylikt. Jag yrkar afslag å Utskottets hemställan och att diskussionen måtte blifva lika kort, som frågans beskaffenhet förtjenar.

Grefve Sparre: Jag ber att till den ärade representanten från Strengnäs, som påyrkade bifall till förslaget derföre att det vore bättre än nu gällande lag, få hemställa, i hvad mån det är bättre. I gällande lag stadgas: "visar någon i behandling af egna eller andras kreatur uppenbar grymhet, straffes med böter, högst ett hundra riksdaler", och förslaget lyder: "visar någon i behandling af djur uppenbar grymhet, straffes med böter, högst ett hundra riksdaler". Hvad det skall vara för skilnad mellan kreatur och djur, kan jag icke begripa, och olikheten mellan nu gällande stadgande och förslaget består således deruti, att i det senare orden "egna eller andras" äro uteslutna. Då nu motionären själf erkänt att vi inom Utskottet missuppfattat hans mening, då vi der antogo att han ansåge gällande lag endast afse husdjur, och han nu medgifvit att den äfven har afseende på andra djur, kan jag icke inse hvartill det skall tjena att skrifva en ny lag, som innehåller precis detsamma som den gamla. Jag ville nästan erkänna sanningen af den siste ärade talarens ord, att det icke är mycket att göra inom Lag-Utskottet. Hvad jag emellertid befarar är att, om vi på detta sätt hålla på och lagstifta samt skrifva om lagen, det skall hos domaremakten aistra vissa tvifvel. Då den finner att vi icke äro nöjda med den lag, vi hafva, utan vilja gå ännu längre, måste hos densamma uppstå den tanken, att den bör förfara ännu strängare i sina domslut, och följden häraf blifver att lagen kommer att tolkas på ett sätt, som icke kan vara

Om straff för grymhet mot djur.
(Forts.)

lämpligt. Jag finner således intet skäl att tillstyrka bifall till det föreliggande förslaget.

Herr Lyth: Oaktadt den ärade ordföranden i Lag-Utskottet två gånger sagt, att det icke är någon egentlig skilnad emellan nu gällande lags stadgande uti ifrågavarande hänseende och det förslag till ändring deraf, som här föreligger, måste jag dock, för min del, bekänna att jag anser skilnaden vara ganska väsentlig. Denna skilnad består nemligen deri, att då det skydd, som i nu gällande lag finnes stadgadt, afser allenast egna eller andras kreatur, eller med ett ord hemdjuren, så har detsamma i föreliggande förslag blifvit utsträckt äfven till de vilda djuren, så att man hädanefter icke skulle obestraftadt kunna tillåta sig att onödigtvis behandla dessa med grymhet. Jag tycker att det skulle lända oss till heder om vi bifalla ett förslag, som hvilat på så ädel grund och som af landets befolkning är med kärlek omfattadt, hvilket sistnämnda förhållande bäst bevisar sig genom de i senare tider flerstädes bildade djur-skyddsföreningar. I Herr Liss Olof Larssons åsigt, att man icke borde här i Kammaren behöfva sysselsätta sig med sådana "smäsaker" som föreliggande fråga, kan jag för min del icke instämma. Jag yrkar bifall till Lag-Utskottets förslag.

Herr Torpadie: Jag är i det hufvudsakligaste förekommen af den ärade talaren på gotlandsbänken och vill nu blott begagna tillfället för att erinra Herr Grefve Sparre om att det väl i alla fall är en väsentlig skilnad mellan en lagstiftning, som afser skydd allenast för "egna och andras kreatur", och lagstiftningen som afser skydd för djur i allmänhet. Jag vet att i Utskottet talades mycket om de olika sätten att förvärfva eganderätt till djur. Men jag upprepar hvad jag dervid yttrade, nemligen att man icke får taga den saken så lätt som helst. Att t. ex. en skytt, som för att visa sin skjutfärdighet roar sig med att skjuta benet af den ena fogeln efter den andra i flykten, skulle derigenom blifva egare af dessa foglar, har jag svårt att fatta. Jag erkänner villigt min juridiska underlägsenhet i förhållande till Lag-Utskottets ärade ordförande, men jag tror att i det fall, som jag nu nämnde, Herr Grefve Sparre icke skall få många anhängare för sin åsigt. Icke vet jag hvem som är egare af fogeln i luften och fisken i hafvet.

En ärad talare på dalabänken har behagat gifva mig en lindrig förebräelse för det jag väckt motion i ett ämne, hvilket enligt hans åsigt icke vore förtjent af Riksdagens uppmärksamhet eller af beskaffenhet att böra upptaga Riksdagens tid. Derom kunna dock åsigtarna vara mycket delade. För min del bekänner jag, att jag hör till dem, för hvilka "kreaturens suckan" har mycket att betyda.

Herr Engman: För min del kan jag icke finna annat än att den föreslagna lagförändringen är obehöflig. Genom att upp-

höja det föreliggande förslaget till lag skulle man enligt min övertygelse gifva anledning till en mängd trakasserier och obefogade angifvelser vid våra domstolar. Det skulle då må hända komma att anses såsom djurplågeri, om jag sätter en lefvande mask på methroken eller använder småfisk såsom lockbete, och jag skulle härför kunna blifva fäld till böter. Och än mer skulle sådant vara att befara, om jag gillrar en räfsax, deri en räf fastnar, men lemlästad lyckas derifrån undkomma, och jag sedermera under flera dygn på skidor förföljer honom, till dess han utmattad af blodförlust slutligen stupar. Jag skulle kunna anföra mångfaldiga dylika exempel, der man lika obilligt och orättvist skulle kunna blifva dragen inför rätta samt ådömd ansvar. På dessa jemte de af Herr Grefve Sparre med flere anförda skäl yrkar jag afslag å den föredragna punkten.

*Om straff för
grymhet mot
djur.
(Forts.)*

Herr Nils Pettersson: Då jag reserverat mig mot Utskottets förslag i förevarande fråga, torde det tillåtas mig att anföra de skäl, som der vid lag ledt mig. Jag erkänner fullkomligt den värde motionärens syfte med sitt förslag, men jag betvivlar att dylika lagförslag äro vare sig nyttiga eller nödiga, emedan jag hyser den öfvertygelsen, att folket i allmänhet icke är så fallet för grymhet mot vilda djur nu som förut, då en sådan lagbestämmelse må hända varit af behovet påkallad. Om någon grymhet nu mera ifrågakommer, är det merendels från minderåriga barns sida, som af oförstånd göra sig dertill skyldiga, men jag tror icke att en tillämpning af lagens stränghet der är på sin rätta plats, utan hyser fastmer den åsigten, att undervisning i folkskolan i detta hänseende vore mera gagnande. Detta var det ena skälet för min ståndpunkt i denna fråga. Det andra är, att då man tager ordet djur i sin strängaste bemärelse, det är svårt att uppdraga skilnaden mellan insekter och djur. Äfven i beröringen med insekter skulle man i följd häraf kunna visa en sådan grymhet, att den vore efter lag straffbar. Jag tror således att man här vid lag får iakttaga mycken försigtighet och yrkar derföre afslag å Utskottets framställning.

Herr Strömberg: Jag anhåller att med anledning af den ärade representantens från Dalarne yttrande få tillägga några ord i största korthet. Han behagade kalla denna sak en obetydlighet. Jag är så långt ifrån att dela denna hans åsigt, att jag fastmer anser saken vara af synnerlig stor vikt, såsom en af mätarena på vårt folks kultur. En lagbestämmelse mot djurplågeri måste, rätt uppfattad, icke afse annat än ett bemödande att mildra detta folks seder och afböja de grymheter, som nu ofta af tanklöshet och okynne öfvas mot den förnuftslösa delen af skapelsen. Jag anser mycken vikt ligga derpå, att kraftiga och klara lagbestämmelser i afseende på dylika förbrytelser må komma till stånd, och då jag funnit större omfattning i den bestämmelse, som Utskottets majoritet föreslagit, mot den som förut varit gällande,

Om straff för vågar jag ännu en gång uttala mitt tillstyrkande af bifall till grymhet mot dess förslag.
djur.
(Forts.)

Sedan öfverläggningen förklarats slutad och propositioner gifvits enligt de yrkanden, som förekommit, afslog Kammaren Utskottets hemställan.

§ 7.

Föredrogos, men blefvo ånyo bordlagda:

Stats-Utskottets utlåtande N:o 23;

Lag-Utskottets utlåtande N:o 10;

Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 1 (i samlingen N:o 1); och

Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts utlåtanden N:ris 1 och 2 (i samlingen N:ris 2 och 3).

§ 8.

Ordet lemnades på begäran till

Herr Dickson, som anförde: Herr Grefve och Talman! Mine Herrar! Jag torde kanske få inleda de få ord jag har att säga med en anhållan om Kammarens öfverseeende för det må hända ovanliga i framställningen, men för ärendets vigt hafva likväl mina betänkligheter måst vika. Vi känna alla noggsamt, att vid denna riksdag föreligger till behandling en viktig och för vårt lands framtid betydelsefull fråga, ordnandet af vårt försvar. Vid behandlingen af denna fråga äro vi alla — jag är derom fullkomligt öfvertygad — lifvade och ledda af en och samma känsla, kärleken till vårt fädernesland. Vi hysa alla samma önskan, att denna fråga måtte så behandlas, att å ena sidan resultatet af förhandlingarne, med tagen hänsyn till Sveriges geografiska läge och politiska ställning, må kunna lemna oss åtminstone ett någorlunda betryggande försvar och å andra sidan att landet måtte kunna bära de med en förändrad härordning oundvikligen sammanknippade kostnader. I dessa båda punkter äro vi alla förenade; men här upphör också enigheten. Huru detta landets försvar skall ordnas, derom herska inom representationen och, som jag tror, särskildt inom denna Kammare ganska många olika åsichter. Hvarje fraktion anser ju helt naturligt, att dess sätt att uppfatta denna fråga är det enda rätta och det bästa; och om vi, då saken kommer till afgörande, alltför strängt fasthålla vid egna, förut fattade åsichter och icke visa oss tillböjlige att gå äfven andra sidan i någon mån till mötes, så kunna Herrarne vara fullkomligt förvissade om att resultatet af Riksdagens förhandlingar i denna fråga skall blifva lika med noll, och att Sverige vid riksdagens slut skall i afseende på sitt försvar befinna sig i fullkomligt samma redlösa

tillstånd som nu. Det är således i afsigt att möjligen kunna vinna någon enighet i denna fråga, som jag nu vågat begära ordet. Men, mine Herrar, i en sak afsådan beskaffenhet som förevarande är det icke nog med att enighet inom denna Kammare vinnes, utan den måste finnas inom hela representationen. Jag kan således icke finna annat än att det skulle lända till sakens utredning och stora fromma, om på något sätt en gemensam enskild öfverläggning i frågan mellan båda Kamrarnes ledamöter skulle kunna tillvägbringas. Det tillfälle till utbytande af åsikter, som derigenom bereddades, skulle möjligen med något tillmötesgående från hyardera sidan kunna åstadkomma någon endragt och samstämmighet i saken, och af hvilken vigt detta skulle vara för vårt land, derom torde meningarne icke vara delade. För öfrigt, hvad relsultatet af en sådan öfverläggning än måtte blifva, tror jag dock att densamma skulle vara nyttig ur två synpunkter. Den skulle nemligen *dels* upplysa landet om hvad det i denna dess lifsfråga har att hoppas eller frukta, och *dels* — hvilket kanske är af lika stor vigt som det nyss nämnda — gifva landets regering någon insigt om hvad representationen tänker och är villig att medgifva uti denna sak, uti hvilket afseende regeringen nu, så vidt jag kan se, svärfvar uti fullkomlig ovisshet.

Om, såsom jag vågar hoppas, Kammaren gillar denna åsigt, som jag nu tagit mig friheten uttrycka, skulle jag därför vilja hemställa, att Kammaren ville anmoda vår högt ärade talman att, i samråd med talmannen i Första Kammaren, söka åvägbringa ett gemensamt sammanträde mellan ledamöterna från Riksdagens båda Kamrar, för öfverläggning rörande de med ordnandet af landets försvar sammanhängande frågor, hvilka snart komma under Riksdagens pröfning och afgörande.

Jag ber ännu en gång om öfverseende för att jag vågat för Kammaren framlägga ett sådant förslag, som det af mig nu framställda.

Förslaget bordlades.

§ 9.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden:

Bevillnings-Utskottets betänkanden:

N:o 1, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition i fråga om förberedande åtgärder för inrättande af s. k. landtbrefbäring; och

N:o 2, i anledning af väckt motion om nedsättning i korsbandsportot till utlandet.

Banko-Utskottets memorial:

N:o 3, angående afskrifning ur Riksbankens hufvudkontors räkenskaper af åtskilliga fordringar; och

Andra Kammarens Prot. 1877. N:o 9.

N:o 4, angående afskrifning ur afdelningskontorets i Göteborg räkenskaper af åtskilliga fordringar; samt
sistbemälda Utskotts utlåtande N:o 5, i fråga om eftergift å en Riksbankens fordran.

§ 10.

Justerades protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 4 e. m.

In fidein
Gustaf Westdahl.